

EXCURSIERAPPORT

Provincie: Noord-Brabant.
 Gemeente: Boxtel.
 Kaartblad: 45 D.

Data : 8-5-'58 en 29-7-'58.
 Waarn.: H.Moller Pillot,
 P.Glas.

228.I-V. Vennen op Venrode.Geografische ligging:

Aan de oostzijde van het wegenkruispunt 's-Hertogenbosch - Boxtel - St.Michielsgestel - Esch liggen op het grotendeels beboste landgoed Venrode 5 vennen van zeer verschillende grootte (zie schets): ven I $\frac{1}{3}$ ha., ven II ruim 2 ha., ven III en IV elk $\frac{1}{4}$ ha..

Milieu:

De vennen zijn diep in verhouding tot hun oppervlak: ven I, III en IV tot $\pm$ 1 meter, II vermoedelijk veel dieper. De oevers zijn zeer steil, terwijl het onderwater-talud verder vrij vlak is (behalve waarschijnlijk bij ven II).

Het water is bruinachtig en heeft een pH van 5,5 à 5,6. De bodem bestaat uit een laag onverteerd organisch materiaal van wisselende dikte (vaak ontbrekend), waaronder een meestal (tot 40 cm.) dikke laag compact, bijna zwart, zeer smerig verteerd organisch materiaal. Hieronder ligt fijnkorrelig, compact, roodbruin zand.

De vennen zijn geheel ingesloten door bos, hoofdzakelijk naaldbos, nabij de vennen I en II enigszins geaccidenteerd. Eutrofiërende invloeden schijnen niet op te treden. Wel zijn graafwerkzaamheden in dit verband van invloed geweest (v.l. o.a. historisch overzicht). Ven II staat in verbinding met een ontwateringssloot; ook vlak langs van I loopt een sloot, die wel ontwaterende invloed kan hebben.

Geologische en bodemkundige gesteldheid van de omgeving:

Volgens de geologische kaart (blad 45 III, 1942) liggen de vennen I en II in een stuifzandgebied (I 13 z), temidden van het pleistocene laagterras (II 8), waarin ook de vennen III, IV en V gelegen zijn en dat uit horizontaal gelaagde, fijne zanden bestaat.

De bodem bestaat uit hoge fijnzandige gronden zonder grondwaterroest binnen 50 cm. (nr.235 c. van de Stichting Bodemkartering, 1955, nr. 1016).

Historisch overzicht

Historisch overzicht:

Bij vergelijking met de kaart van 1897 (zie schets) valt op, dat geen der 5 huidige vennen in deze periode onveranderd is gebleven. Waarnemingen in het terrein wijzen er op, dat de vennen III, IV en V vermoedelijk geheel door uitgraving zijn ontstaan, terwijl ook ven I door graafwerkzaamheden is uitgebreid. In ven II zijn een dam en een brug aangelegd om de oost- en westvennen met elkaar te verbinden.

De mogelijkheid, dat de vennen I en II uit een oude loop van de Dommel zijn ontstaan, wordt zeer versterkt door het feit, dat in 1897 hiertussen nog een langwerpige ven lag, dat inmiddels via een ontwateringssloot is verdwenen. De omgeving is echter volgens de geologische kaart een stuifzandgebied en de vennen liggen zeker 5 meter hoger dan de huidige Dommelloop.

Vegetatie:

Ten gevolge van de grote diepte en de steile oevers ontbrak overal een duidelijke zonering, terwijl een dichtere bodemvegetatie slechts in ven I aanwezig scheen te zijn.

Ven I, dat min of meer rondachtig van vorm is, was in de noordoosthoek wat uitgegraven, waarbij de kanten waren rechtgetrokken. Op de vrij konstante diepte van 50 cm. bevond zich een diffuse vegetatie van *Juncus bulbosus* (Moerasrus), terwijl aan het oppervlak *Nymphaea alba* (Waterlelie) zeer verspreid was. Op een plaats groeide een veldje van *Juncus effusus* (Pitrus). Plaatselijk lag langs de oevers een vrij goed ontwikkelde strook van *Carex rostrata* (Snavelzegge), vergezeld van *Sphagnum cuspidatum* en *Sphagnum crassioladum*. Het zeer smalle oeverrandje was begroeid met *Juncus effusus* (Pitrus), *Molinia coerulea* (Pijpestrootje), *Myrica gale* (Gagel) en *Betula spec.* (Berk); iets hoger ook *Quercus robur* (Zomereik). Deze vegetatie ging onmiddellijk over in een bos van *Pinus sylvestris* (Groveden) met enige *Betula*-ondergroei.

Ven II had in het centrum veel *Nymphaea alba* (Waterlelie) en *Potamogeton natans* (Drijvend fonteinkruid). Langs de oevers lag op de meeste plaatsen een tot enkele meters brede zone van *Myrica gale* (Gagel) en *Molinia coerulea* (Pijpestrootje), waartussen de volgende soorten werden waargenomen: *Hypericum elodes* (Moerashertschoot), *Juncus acutiflorus* (Bosrus), *Hydrocotyle vulgaris* (Waternavel), *Peucedanum palustre* (Melkeppe) en *Rubus spec.* (Braam). Hieraan grensde onmiddellijk het bos van *Betula pendula* (Ruwe berk), *Pinus sylvestris* (Groveden) en *Quercus robur* (Zomereik).

R	N
1.1	(1)
(3)	0
2.3	2.3
2	1
0	1
1.2	(6)
(1)	1
2.1	1.4
2.3	1.8

1958
1976

Ven III.

Deurde N

Deurde O

R	N
(3)	0
3	2
23	23
2	(2)
12	2
2	1
23	0
12	(1)
0	2
2	2
(3)	(1)
2	1
0	1
<hr/>	
23	16

3.

Ven III. Eind juli was bijna het gehele wateroppervlak bedekt met *Nymphaea alba* (Waterlelie) en *Potamogeton natans* (Drijvend fonteinkruid). De bodem was overigens schijnbaar onbegroeid. Wél werden veel Blauwwierknollen opgemerkt. Langs de oever groeiden op vele plaatsen *Juncus effusus* (Pitrus) en *Hydrocotyle vulgaris* (Waternavel); hier en daar ook *Hypericum elodes* (Moerasthooi), *Comarum palustre* (Wateraardbei), *Salix cinerea* (Grauwe wilg) en *Frangula alnus* (Vuilboom); op één plaats kwamen voor *Carex hudsonii* (Stijve zegge), *Calamagrostis canescens* (Pluimstruisriet), *Menyanthes trifoliata* (Waterdrieblad) en *Carex rostrata* (Snavelzegge). Het ven is direkt omgeven door eiken-berkenbos met aan de rand van het ven ondergroei van *Molinia coerulea* (Pijpestrootje).

Keurde W

Ven IV. had in het centrum een eiland, dat vanaf de oever deed denken aan een moerasbos met *Sphagnum*, *Molinia* en *Betula*. De bomen waren 8 meter hoog. Het ven geleek overigens sterk op ven III, maar plaatselijk lag op de bodem een vrij dichte en dikke moslaag van *Sphagnum obesum* en *Drepanocladus fluitans* (Sikkelmos-soort). Nabij het eiland stond wat *Carex rostrata* (Snavelzegge).

Ven V was een poeltje met een zeer dikke laag afgevallen bladeren op de bodem. *Lemna minor* (Klein kreos) kwam er vrij veel voor, *Nymphaea alba* (Waterlelie) en *Potamogeton natans* (Drijvend fonteinkruid) zeer weinig. Op één plaats lag een veldje *Glyceria fluitans* (Mannagras). Langs de oevers traden *Polytrichum commune* (Gewoon haarmos), *Sphagnum papillosum* en *Sphagnum molle* vrij veel op. *Molinia coerulea* (Pijpestrootje) was in een zeer smal strookje op de oever aanwezig.

Faunistische waarnemingen:

Het gebied is rijk aan watervogels. Tijdens het bezoek einde juli vormde een IJsvogel bij ven III een zeer vermeldenswaardige bijzonderheid. In ven IV werden enige Wilde eenden waargenomen.

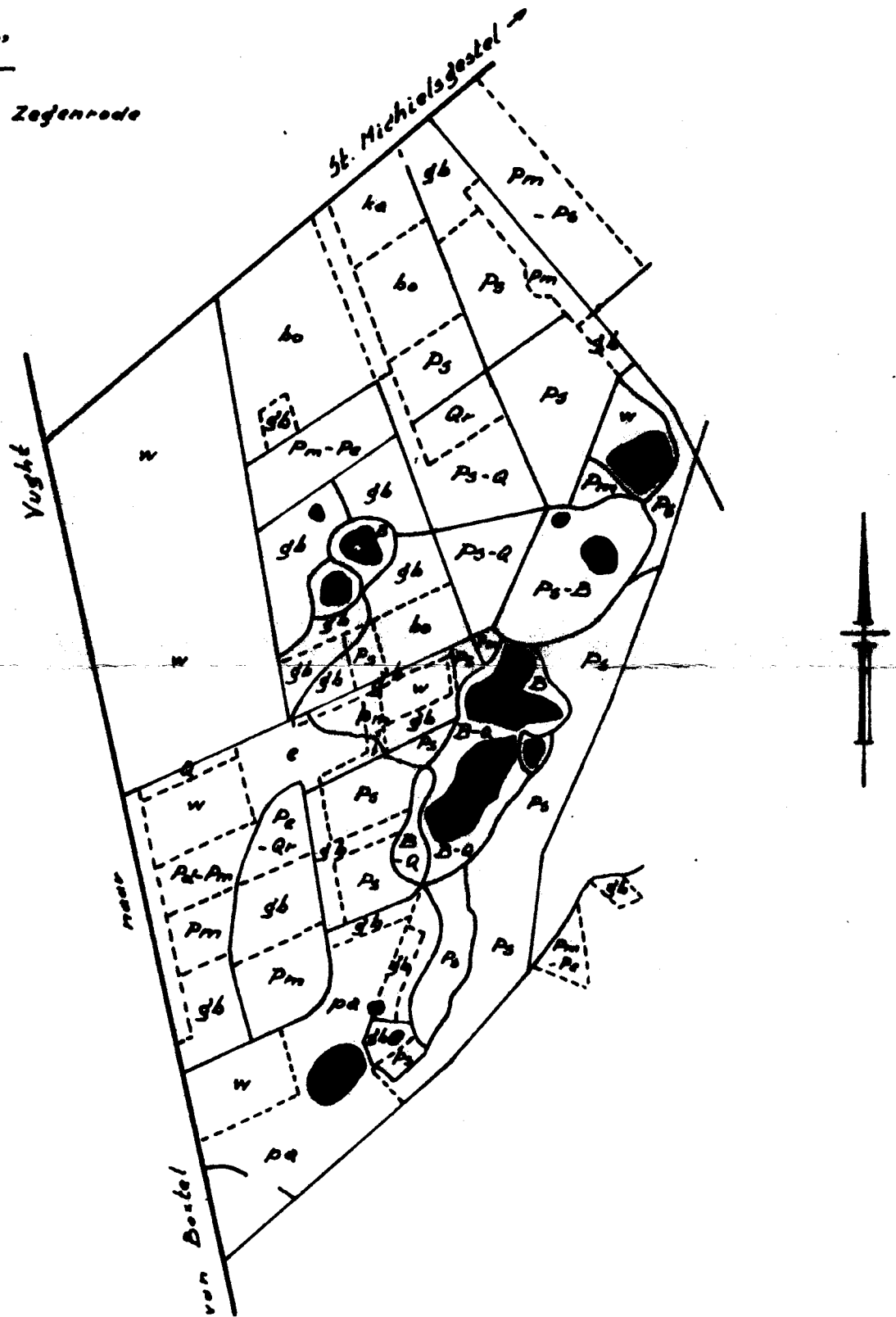
Conclusie:

Uit botanisch oogpunt bezien maken deze vennen momenteel geen bijzondere indruk. Zij zouden zich wel tot iets fraais kunnen ontwikkelen, wanneer ze absoluut met rust werden gelaten. Geo-morphologisch zijn de vennen ongetwijfeld belangrijk, naar aanleiding van de hypothese, dat al deze langwerpige vennen restanten van oude rivierbeddingen kunnen zijn. Opmerkelijk is het voorkomen van dikke gyttja-lagen op de bodem.

Kaart behorend bij overzicht natuurgebieden in de gemeente Bostel
opname J. C. L. v. Esch. zomer 1965.

"VENRODE"

Legenda zie Zegenrode

schaal 1:10000.

Top. kaartbl. 45D.

bijlage 6.